

ÜNİTE 1: EVDEKİ AFETLERE HAZIRLIK VE MÜDAHALE

EĞİTİM MODÜLÜ 4: Ev afetlerinde hayatta kalma becerileri

**Yazar : Denizli İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü (AFAD)/
VETREADY Projesi Ortaklığı]**

Proje Numarası: 2024-1-ES01-KA220-VET-000257287

Co-funded by
the European Union

Eğitim modülünün amacı

Genel hedef, konutlarda meydana gelebilecek olası afetler durumunda aile üyelerine afet bilinci ve hayat kurtarma becerilerini aktarmak olarak tanımlanmıştır. afet bilincinin mevcut durumunu değerlendirmek; hazırlık yapmayı teşvik etmek; ve afet eğitimi ile ilgili yaygın mitleri ve yanlış kavramları incelerken, gerekli bilgi ve pratik becerileri sağlayarak bu alandaki bilinci geliştirmek.

Eğitim modülünün süresi: 2,6 akademik saat

Değerlendirme yöntemi: Eğitim modülünü tamamladıktan sonra çoktan seçmeli test

Hedef gruplar: Mesleki eğitim öğrencileri, mesleki eğitim öğrencileri, diaspora öğrencileri, mesleki eğitim ve mesleki eğitim öğretmenleri

Öğrencilere verilen sertifika: Bitirme sertifikası (gayri resmi eğitim programı)

Eğitimcilere verilen sertifika: Mesleki Beceri Geliştirme Sertifikası

T2-3 kategorisinde sorunları ele alan ESCO'ya özgü çapraz beceri; Çok çeşitli bağlamlarda işin yürütülmesi sırasında ortaya çıkan pratik, operasyonel veya kavramsal sorunlara çözümler geliştirmek ve uygulamak.

Eğitim modülünün öğrenme çıktıları

Bilgi:

1. Yaşadığımız Konutlarda Hangi afetlere maruz kalabiliriz açıklayın.
2. Afetlerde öncesi sırası sonrası yapılması gerekenleri ayırt edin.
3. Yaşadığımız konutlarda afete maruz kalabilecek bireylerin temel psikolojik ve duygusal ihtiyaçlarını tanıyın.

Beceri:

1. Yaşanılan konutlarda afet tehlikelerinin farkında olmak.
2. Afet Öncesi, Sırası ve Sonrasında aile bireyleri arasında uyum sağla.
3. Yaşanılan ev afetinde tüm senaryolarda aile bireylerinin sakin, hızlı karar alabilme ve stresle başa çıkma tekniklerini benimsemek.

Bu beceriler, ESCO T2.3 çapraz becerileriyle doğrudan ilgilidir: sorun yönetimi:

- Sorunları belirleme
- Sorunları çözme

Giriş: Evde acil durumlarda hayat kurtarmak için temel beceriler nelerdir?

Evlerimiz güvenli limanlarımız olsa da, deprem, yangın, sel gibi afetler çoğu zaman ev ortamında meydana gelir ve hazırlıksız yakalandığımızda ciddi kayıplara yol açabilir.

Bu eğitim modülünün amacı, günlük yaşamımızda karşılaşılabileceğimiz afetlerde doğru davranışları öğrenmek, bilinçlenmek ve hayat kurtarma becerileri kazanmaktır.

Afet farkındalığı,

- Panik yerine doğru kararlar almayı,
- Kendimizi ve sevdiklerimizi korumayı,
- Toplumsal dayanışmayı güçlendirmeyi sağlar.

Bu nedenle, afetlere hazırlıklı olmak yalnızca kişisel güvenliğimiz için değil, aynı zamanda hayatta kalma ve başkalarına yardım etme gücümüz için kritik öneme sahiptir.

Temel kavramlar ve terminoloji

1.Tehlike: Afete yol açabilecek doğal ya da insan kaynaklı olay veya durumdur.

Örnek: Fay hattı, dere yatağı, sobadan sızan gaz.

2. Risk: Bir tehlikenin gerçekleşmesi durumunda can, mal ve çevre kaybı yaşanma olasılığıdır.

Örnek: Fay hattına yakın ve dayanıksız binada oturmak deprem riskini artırır.

3. Tahliye: Afet sırasında veya sonrasında insanların güvenli bir alana kontrollü şekilde çıkarılmasıdır.

Örnek: Yangın sırasında apartmanın boşaltılması.

4. Toplanma Alanı: Afet sonrasında insanların güvenli bir şekilde bir araya gelebileceği, önceden belirlenmiş açık ve güvenli alanlardır.

Örnek: Parklar, okul bahçeleri, geniş meydanlar.

5. İkincil Afet: Bir afetin tetiklediği başka bir afet olayıdır.

Örnek: Deprem sonrası çıkan yangın, sel sonrası salgın hastalık

Önemi anlamak

- Her yıl 830.000'den fazla çocuk kazalar nedeniyle hayatını kaybediyor. Bu ölümlerin büyük çoğunluğu evde ve evin çevresinde meydana geliyor.
- DSÖ (Dünya Sağlık Örgütü, 2018). 2023 Kahramanmaraş depremlerinde, Türkiye'de yaklaşık 650.000 konut yıkılmış veya ciddi şekilde hasar görmüştür (AFAD, 2023).
- Amerika Birleşik Devletleri'nde, ev ve toplumda meydana gelen ölümlerin %57'si zehirlenme nedeniyle gerçekleşmektedir (NSC, 2023).
- EM-DAT verilerine göre, her yıl ortalama 10 ila 15 milyon kişi, evleri sel nedeniyle hasar gördüğü için yerinden edilmektedir.
- 2019 ile 2023 yılları arasında bildirilen yangınların yaklaşık dörtte biri (24%) konutlarda meydana gelmiştir. Ayrıca, bu dönemde bildirilen yangınlarda ölen sivillerin %70'i ve yaralanan sivillerin neredeyse dörtte üçü (%74) konut ve bina yangınlarından kaynaklanmıştır. (Kaynak: [Ulusal Yangın Koruma Derneği])
- Avrupa'da (AB-27): 1980 ile 2022 yılları arasında doğal afetler yaklaşık 145.000 kişinin ölümüne ve yaklaşık 650 milyar avro ekonomik kayba neden olmuştur (Kaynak: [AEMA, Eurostat])
- Sel riski: AB nüfusunun yaklaşık %12'si sel riski olan bölgelerde yaşamaktadır. (Kaynak: [Copernicus EFAS])
- Yangınlar: 2023 yılında AB'de 500.000 hektardan fazla orman alanı yandı; bu yangınların önemli bir kısmı yerleşim alanlarına yakın bölgelerde meydana geldi. (Kaynak: [ECDC, Copernicus])
- Türkiye: AFAD verilerine göre, 2000-2023 yılları arasında en sık görülen afet türü depremlerdi (%33), bunu sel (%30) ve yangınlar (%18) izledi. Vatandaşların hazırlığı: Eurobarometer anketine göre, Avrupalıların sadece %24'ü evlerinde acil durum kiti bulundurmaktadır.

“Doğal afetlerin bize doğanın büyüklüğünü ve insanların çaresizliğini hatırlattığını unutmamalıyız.”

Bu eğitim modülünün önemi

Hayat Kurtarır: Afet sırasında doğru davranış ve önlemler can kaybını azaltır.

Mal Kaybını Azaltır: Eşyaların ve evin güvenliğinin sağlanması, maddi kayıpları minimize eder.

Toplum Bilinci Oluşturur: Her birey bilinçli olduğunda, toplumsal dayanışma ve müdahale kapasitesi artar.

Psikolojik Hazırlık Sağlar: Afet anında panik yapmayı önler, güvenli ve kontrollü hareket etmeyi öğretir.

Afet Döngüsünün Yönetilmesini Kolaylaştırır: Önleme, hazırlık, müdahale ve iyileştirme adımlarını bilinçli bir şekilde uygularız.

- “Evinizde alınan en küçük önlem, hayatınızı feda etmeye hazır olduğunuz sevdiklerinizin hayatını kurtarabilir.” H. ELBEYİ.

Evde iken Maruz Kalınabilecek Doğal Afetler

- 1. Deprem:** Yer kabuğundaki fay hatlarının hareketi sonucu oluşan sarsıntıdır. Evlerde en çok yapısal hasara, eşyaların devrilmesine ve yaralanmalara yol açar.
- 2. Yangın:** Elektrik kaçağı, soba, ocak, mum veya sigara gibi kaynaklardan çıkan kontrolsüz alevdir. Evde can kayıplarının en sık nedenlerinden biridir.
- 3. Sel / Su Baskını:** Şiddetli yağış, dere taşması veya kanalizasyon tıkanıklığı sonucu evin su altında kalmasıdır. Bodrum katları ve zemin katlarda büyük risk oluşturur.
- 4. Fırtına ve Şiddetli Rüzgâr:** Çatıların uçmasına, camların kırılmasına ve dış cephe hasarlarına neden olur. Evin güvenliğini tehdit eder, elektrik kesintilerine yol açabilir.
- 5. Heyelan: (Toprak Kayması):** Eğimli arazilerde, yoğun yağış sonrası toprağın kaymasıyla evlerin zarar görmesidir. Özellikle kırsal ve dağlık bölgelerde risklidir.

Bu afetlerin **yanında teknolojik/endüstriyel ve biyolojik afetler de** yer almaktadır.

DEPREM

Depremlerde bilinçli ve hazırlıklı olmak, can güvenliğimiz açısından hayati önem taşır.

Depremler aniden meydana gelir. Deprem esnasında aile üyeleri şoka girebilir, yönlerini kaybedebilir, yoğun korku ve panik yaşayabilirler.

Deprem sonrası dışarıdan hemen yardım alamayabilir. Yollar kapanmış, iletişim hatları kesilmiş, enerji kaynakları tahrip olmuş, binalar yıkılmış vaziyette olduğu için korku ve tehlikeyle kendi başlarının çaresine bakmak zorundadırlar.

Şekil 1: 6 Şubat Kahramanmaraş/Türkiye

DOĞRU BİLİNER YANLIŞLAR

Deprem sırasında kapı eşikleri güvenlidir. Deprem sırasında asansör kullanılır. Dışarıya hemen kaçmak gerekir. Açık alanlar her zaman güvenlidir. Artçı depremler önemsenmez.

Depremeler

Deprem anında kendi çaban ile hayatta tutunma becerisi

- Panik yapmadan Çök-Kapan-Tutun tekniğini uygula
- Enkaz altında kalınırsa sakın kalarak nefes kontrolü yapmayı öğren
- Deprem anında aile üyelerine ulaşmak için koşma
- Sakin kalmayı ve hızlı düşünme becerilerini edinmeyi sağla
- Konut içerisinde zarar gelebilecek yerlerden uzak dur (pencere, ayna,dolap vb.)

Deprem sonrasında kendi çaban ile hayatta tutunma becerisi

- Aile üyelerinin eksiksiz olduğuna emin olduktan sonra tahliye planına uygun binayı tahliye et
- İkincil afetlere karşı tedbir al
- Gaz elektrik ve su vanalarını kapat
- İlk yardıma ihtiyacı olanlara (kanama kontrolü, kırık çıkık tespiti, temel yaşam desteği) destek sağla
- Telefonunuzu sadece acil durumlarda kullan
- Arama Kurtarma ve Yardım ekiplerinin talimatlarına uygun davran

Depremden sonra her aile üyesi için psikolojik destek esastır.

Acil durum kiti nasıl hazırlanır?

- Depremden sonraki ilk 72 saat içinde, acil durum hazırlık kiti, kurtarma ekipleri gelene kadar temel ihtiyaçlarınızı ve önemli belgelerinizi saklamanıza yardımcı olarak sizin ve sevdiklerinizin hayatını kurtarabilir.
- Afet ve acil durum kitinizi hazır ve erişilebilir bir yerde bulundurmanız önemlidir. Bu kit, afet sonrası hemen ihtiyaç duyabileceğiniz malzemeleri içermelidir.
- Afet ve acil durum kitiniz ayrıca, bakmakla yükümlü olduğunuz kişiler (bebekler, yaşlılar, engelliler) ve evcil hayvanlarınız için gerekli malzemeleri de içermelidir.

SEL BASKINI

Sel, ani ve hızlı akan suyla evleri tehdit eden bir doğal afettir. Can ve mal kaybını önlemek için önceden hazırlıklı olmak gerekir.

Sel Baskınının Nedenleri

- Yoğun yağmur ve fırtına
- Nehir veya dere taşması
- Kanalizasyon ve altyapı yetersizlikleri
- Arazi eğimi ve yanlış yapılaşma

Sel baskınında doğru bilinen yanlışlar:

- Yanlış inanış:** Evde sel suyunun yavaş ve zararsız olacağı düşünülür.
- Gerçek:** Sadece 15–30 cm derinliğindeki hızlı akan su bile bir insanı devirebilir.
- Yanlış inanış:** Bodrum, alt katın sağlam olduğunu düşündüren bir yanlış algıdır.
- Gerçek:** Sel anında bodrum veya alt katlar hızla suyla dolabilir ve tuzak haline gelir.
- **Yanlış inanış:** Evde küçük görünen sel sularını kendi başına tahliye etmek güvenlidir.
- Gerçek:** Kirli, taşkın veya elektrikli cihazlarla temas eden sular çok tehlikelidir.

Şekil 2: Ankara/Türkiye (2023)

SEL

Sel anında hane içinde yaşananlar:

- Aile üyeleri son ana kadar evlerini terk etmek istemezler.
- Hane içerisine sel suları dolmaya başladığında panik yaparak yapılması gerekenden uzaklaşarak değerli eşyalarını kurtarmaya çabalarlar.
- Çocuklar korkmuş, ebeveynler ise bu sorumluluk altında çaresizce mücadele ederler.

Selden korunma önlemleri:

- Ev ve çevre drenaj sistemlerini düzenli kontrol edin
- Yağmur suyu ve çatı oluklarını temiz tutun
- Önemli eşyaları yüksek yerlere taşıyın
- Elektrik ve gaz tesisatını su temasına karşı koruyun
- Acil durum çantası ve planı hazır bulundurun

Sel afetinden sonra aile üyelerine olan etkileri:

- Maddi kayıp olarak aile yaşadığı konut ve ev eşyalarının yerine getirememesi ve ekonomik güçlük yaşayabilir.
- Yaşadığı konuttan suların çekilmesinden sonra yaşadığı anıların yok olması ve eşyalarının tahrip olması sonucu duygusal bir tükenmişlik yaşayabilir.
- Kaybettiği aile üyeleri ve evcil hayvanları kaybı depresyona sebep olabilir.

Sel Anında hayat kurtarma becerileri

- Sarsıntı ve panik yerine sakin olun
- Su seviyesi yükseliyorsa hemen güvenli, yüksek bir alana geçin
- Elektrik prizlerine ve cihazlara dokunmayın
- Araçla sel sularına girmeyin
- Çocuk, Yaşlı ve engellilere öncelik verin
- Yetkililerin talimatlarına uyun

YANGIN

Yangın, evde en hızlı yayılan ve ciddi can ve mal kaybına yol açabilen bir felakettir.

Bu nedenle yangın öncesinde alınacak önlemler, yangın sırasında yapılacak doğru davranışlar ve acil durum planları hayati öneme sahiptir.

Evimizde yangın oluşum nedenlerini, yangına karşı alınacak önlemleri ve yangın anında nasıl hareket etmemiz gerektiğini detaylı olarak inceleyeceğiz.

Amacımız, olası bir yangın anında paniğe kapılmadan bilinçli ve güvenli bir şekilde hareket ederek hem kendimizi hem sevdiklerimizi korumaktır.

Konutlarda Çıkabilecek Yangın Sebepleri

- Elektrik Kaynaklı Sebepler
- Ocak, Soba ve Isıtıcılar
- Sigara, Mum ve Açık Ateş
- Yanıcı ve Patlayıcı Maddeler
- Diğer İnsan Kaynaklı faktörler

Şekil 3: Bolu Türkiye (2025)

DOĞRU BİLİNEREN YANLIŞLAR

- 1.Küçük yangın kolayca söndürülür ,
- 2.Su her yangını söndürür
- 3.Duman önemsizdir, sadece aleve bakılır
- 5.Yangın battaniyesi küçük yangınlar için gereksizdir
- 6.Yangın söndüğünde tehlike geçer
- 7.Tüm kapılar açılmalı, yangın hızlı söner

YANGIN

Yangında Hayat Kurtarma Becerileri

❑ Panik Yapmadan Sakin Olun

- Panik, yanlış kararları ve yaralanmayı artırır.
- Hızlı kontrollü yere yakın hareket edin.

❑ Yangın Söndürücü ve Battaniye Kullanımı

- Küçük alevler için yangın söndürücü veya yangın battaniyesi kullanın.
- Alevler büyüyorsa kesinlikle müdahale etmeyin, güvenli alana geçin.

❑ Güvenli Alan ve Tahliye

- Önceden belirlenmiş çıkış yollarını kullanın.
- Kapıları kapatın, duman ve ateşin yayılmasını önleyin.
- Asansör kullanmayın, merdivenleri tercih edin.

❑ Duman ve Zehirli Gazdan Korunma

- Nefesinizi temiz bezle veya kıyafetle koruyun

Üzerinizde ateş var ise **DUR-YAT-YUVARLAN** yöntemi ile alevleri söndürün

YANGIN SONRASI YAPILMASI GEREKENLER

❑ 1 Güvenli Alan Kontrolü

- Binaya tekrar girmeden önce yetkililerin onayını bekleyin.
- Elektrik, gaz ve su vanalarını kontrol ettirin

❑ 2 İlk Yardım ve Yaralanmalar

- Yanık veya yaralanma varsa ilk yardım uygulayın.
- Gerekirse sağlık kuruluşuna başvurun.

❑ 3 Hasar Tespiti ve Sigorta

- Maddi zararları not edin ve fotoğraflayın.
- Sigorta şirketine hasar bildirimini yapın.

❑ 4 Temizlik ve Onarım

- Sıcak, duman ve su hasarına maruz kalan eşyaları güvenli şekilde çıkarın.
- Profesyonel destekle binayı ve tesisatı onarın

Yangın afetinden sonra aile üyelerine olan etkileri:

- Maddi kayıp olarak aile yaşadığı konut ve ev eşyalarının yerine getirememesi ve ekonomik güçlük yaşayabilir.
- Kaybettiği aile üyeleri ve evcil hayvanları kaybı depresyona sebep olabilir.

FIRTINA / KASIRGA

Fırtınalar sırasında rüzgarın ve uçan cisimlerin evlerimize zarar verebileceğini, elektrik ve gaz kaynaklı risklerin artabileceğini biliyoruz. Bu nedenle önceden alınacak önlemler, hem can güvenliğimiz hem de evimizin güvenliği için çok önemlidir.

Fırtına öncesi ve sırasında evlerimizde alınması gereken güvenlik önlemlerini, tehlikeli durumlarda nasıl davranmamız gerektiğini ve acil durum hazırlıklarını bilmeliyiz.

- Şiddetli fırtına ve kasırgalar çatılara, pencerelere zarar vererek elektrik tesisatlarında önemli tahribatlara yol açabilir.
- Kasırğa neticesinde camlar patlayabilir ciddi yaralanmalara sebep olabilir.
- Elektrik, su ve doğalgaz tesisatında ciddi hasarlar oluşturarak ikincil afetlere veya yaralanmalara sebep olabilir.
- Aile üyeleri çocuklarının zarar görmesinden endişe duyarak soğukkanlı davranma konusunda krizi yönetemeyebilir.

Amacımız, doğa olaylarına karşı bilinçli olmak ve panik yapmadan güvenli şekilde hareket etmektir.

Şekil 4: İstanbul/Türkiye (2020)

Fırtınalar & Kasırgalar

FIRTINA / KASIRGA ÖNCESİ ALINACAK ÖNLEMLER

1.Evin Dış Çevresini Kontrol Edin

- Balkon, teras ve bahçedeki uçabilecek nesneleri içeri alın.
- Ağaç dallarını budayın, gevşek veya tehlikeli parçaları sabitleyin.

2.Pencereler ve Kapılar

- Camları sağlamlaştırın, panjur veya koruyucu cam filmi kullanın.
- Kapı ve pencerelerin sıkıca kapalı olduğundan emin olun.

3.Elektrik ve Gaz Güvenliği

- Fırtına sırasında kullanılmayacak cihazların fişini çekin.
- Gaz tüplerini kapalı ve güvenli bir yerde bulundurun.

4.Acil Durum Hazırlığı

- El feneri, pil, su, yiyecek ve ilk yardım malzemelerinin bulunduğu bir çanta hazırlayın.
- Telefon, radyo ve acil durum numaralarını hazır tutun

FIRTINA/KASIRGA ANINDA HAYAT KURTARMA BECERİLERİ

Fırtına Anında Yapılması Gerekenler

1.Güvenli Alanlara Geçin

- Camlardan, büyük pencerelerden ve kapılardan uzak durun
- İç odalar, koridorlar veya bodrum gibi güvenli alanlara yönelin.

2.Dışarı Çıkmayın

- Sadece acil durumlarda dışarı çıkın.
- Düşen ağaç, tabela veya uçan cisimlerden uzak durun.

3.Alçak Pozisyonda Bulunun

- Duman veya kırık cam parçalarına karşı alçak pozisyonda hareket edin.

4.Elektrik ve Gazdan Uzak Durun

- Yıldırım ve su teması riski nedeniyle elektrik prizleri ve cihazlardan uzak durun.

5.Resmi Duyuruları Takip Edin

- Radyo, televizyon veya cep telefonu ile meteoroloji ve yerel yönetim uyarılarını takip edin

Duraklayın ve düşünün

Evde olan deprem senaryosu

Akşam saatlerinde sarsıntı başlıyor. Anne mutfakta yemek hazırlığı yapıyor, küçük çocuk beşiğinde uyuyor. Çocuk sarsıntı ile ağlamaya başladı, baba ise televizyon izlerken sarsıntı şiddetlenerek elektrikler kesildi.

Yönlendirici Sorular :

- Böyle bir durumda olsaydınız en başta ne yapardınız?
- Evden Çıkmadan (Tahliye planına göre) önce neler yapardınız?

Şekil 5: Rönesans Sitesi Hatay/türkiye 6 Şubat 2023

Duraklayın ve Düşünün

Yapmanız Gerekenler:

- Sağlamlığına güvendiğimiz bir cismin yanında **ÇÖK-KAPAN-TUTUN** yapın.
- Mutfakta bulunan eşyalar tehlike arz etmektedir. Bu eşyalardan uzak kalınması gerekmektedir.
- Duygusal olarak hareket etmeyin deprem anında eğer ki sarsıntı fazla ise diğer odalara koşarak gitmeyin.
- Pencerelerden, düşüp size zarar verebilecek eşyalardan uzak durun.
- Sakin ve soğukkanlı davranın. Panik yaparsanız sağlıklı düşünemeyebilirsiniz.

Yapmanız Gerekenler:

- Tahliye planına uygun bir şekilde evi boşaltın.
- Aile bireylerinin bilincinin açık olduğunu, yaralı olup olmadığını kontrol edin.
- Evde ikincil afet oluşturabilecek elektrik, su, doğalgaz vanalarını ve şartellerini kapatın.
- Daha önce hazırlamış olduğunuz afet çantasını yanınıza alın.
- Evden çıkarken hırsızlığa karşı kapının kilitlendiğinden emin olun.
- Binayı terk ederek daha önceden belirlenen toplanma alanına gidin

Ev afetlerinde temel hayat kurtarma becerileri bağlamında teknolojik ve endüstriyel afetler

Teknolojik ve endüstriyel afetler:

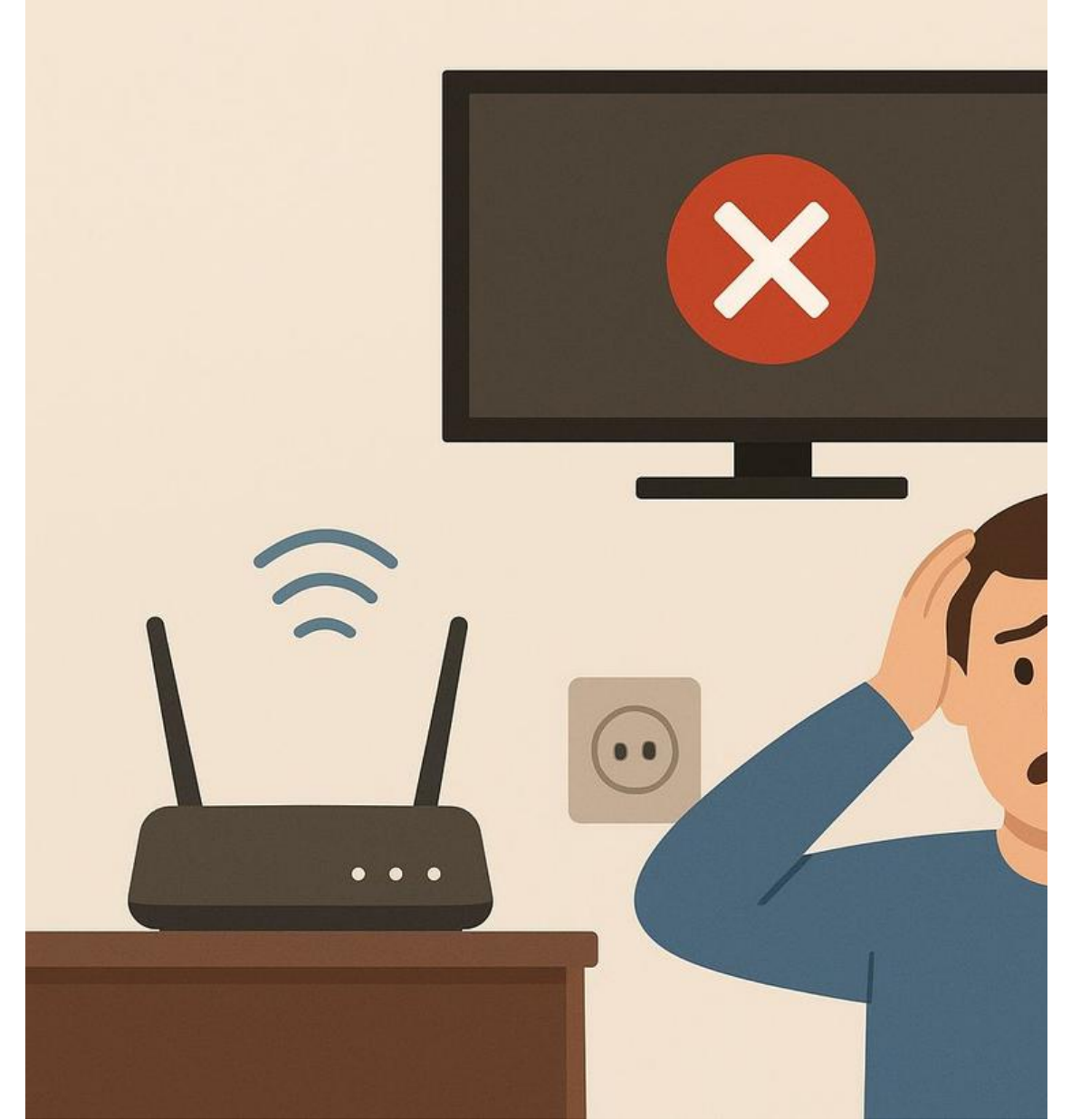
Ev ortamında meydana gelebilecek teknolojik veya endüstriyel afetler, elektrikli cihazlar, gaz sistemleri, kimyasal maddeler veya ev altyapısındaki arızalar gibi insan yapımı kaynaklardan kaynaklanan ve yangın, patlama, zehirlenme, elektrik çarpması veya diğer kazalar gibi ciddi zararlara yol açabilen olaylardır.

Çoğu zaman farkında olmadan karşılaşılabileceğimiz ve evlerimizde güvenliğini tehdit edebilecek teknolojik ve endüstriyel afetler, doğrudan insan faaliyetlerinden kaynaklanan, teknoloji veya cihaz arızalarıyla ortaya çıkan olaylardır.

Evlerimizde kullandığımız elektrikli cihazlar, gaz sistemleri, ısıtma cihazları veya depoladığımız kimyasal maddeler, yanlış kullanım veya arıza durumunda ciddi riskler oluşturabilir.

Küçük bir kıvılcım, elektrik kısa devresi veya gaz sızıntısı, yangın, patlama veya zehirlenme gibi sonuçlara yol açabilir.

Amacımız bugün, evimizdeki teknolojik ve endüstriyel riskleri tanımak, olası tehlikeleri önceden görmek ve doğru müdahale yöntemlerini öğrenmek olacak. Böylece hem kendi güvenliğini hem de ailemizin ve çevremizin güvenliğini sağlamış olacağız.

Şekil 6: Evde yaşanan teknolojik felaketler (H.ELBEYİ tarafından ChatGPT kullanılarak oluşturulmuştur)

Gaz kaçakları

Evlerimizde ciddi bir tehlike yaratabilecek bir konu olan gaz kaçağı yoğun koku ve paniğe neden olur. Evlerimizde kullanılan doğalgaz, tp gaz veya diğer yanıcı gazlar, yanlış kullanım veya bakım eksikliği durumunda çok hızlı şekilde tehlikeli bir hale gelebilir.

Gaz kaçağının belirtilerini hemen tespit edilemeyebilir.

Yanlış kullanım ve ihmal ciddi kazalara yol açabilir.

Kaçak, patlama ve zehirlenme riski taşıır.

Elektrik kontağından kısa devre yaparak yangınlara sebebiyet verebilir.

Gaz kaçağı olduğunda yapılması gerekenleri bilin.

Gaz kaçağını tespit etmek için Gaz dedektörü veya gaz alarmı taktırın

Şekil 7: Gaz kaçakları Peyton Price, muhabir 1 Kasım 2023

Gaz Kaçakları

Gaz Kaçağı Yapılması Gerekenler

1. Panik Yapmadan Sakin Olun

- Aceleyle hareket etmek kazayı büyütebilir.
- Öncelikle durumu fark edip kontrol edin.

2. Gaz Kaynağını Kapatın

- Ana vana veya tüp vanasını kapatın.
- Kaçak devam ediyorsa, ortamdan uzaklaşın.

3. Elektrik ve Ateş Kaynaklarından Uzak Durun

- Anahtar, priz, cep telefonu veya çakmak gibi kıvılcım çıkarabilecek şeylere dokunmayın.
- Açık alev kesinlikle yasaktır.

4. Kapıları ve Pencereleri Açın

- Gazın dağılması ve havalandırma için pencereleri açın.
- Bu, patlama riskini azaltır.

5. Evi Tahliye Edin

- Tüm aile fertlerini güvenli bir mesafeye çıkarın.
- Kapıları kapalı bırakmak, gazın sızmasını önler ve patlamayı azaltır.

6. Yetkililere Haber Verin

- 112 ile iletişime geçin.
- Gaz kaçağı tamamen kontrol altına alınmadan eve geri dönmeyin.

7. Gaz Kaçağı Sonrası Kontrol

- Yetkililer geldikten ve ortam güvenli hâle geldikten sonra cihazları ve vanaları kontrol edin.
- Kaçak nedeni tam olarak giderilmeden gaz kullanmayın

Bu tür olaylar sonrası kişilerde uyku düzensizliği, aşırı tetikte olma, kabuslar veya kısa süreli travma belirtileri görülebilir. Dolayısıyla gaz kaçağı yalnızca fiziksel tehlike yaratmaz; aynı zamanda psikolojik hazırlık ve kriz yönetimi için profesyonel destek alınmalıdır.

Evde oluşabilecek kimyasal madde kazaları

Evde kimyasal temizlik malzemesi kazaları, günlük hayatımızda sık karşılaştığımız ancak çoğu zaman göz ardı edilen ciddi risklerdir.

1.Yanlış Karışımlar

- Örnek: Çamaşır suyu + amonyak → toksik kloramin gazı
- Sonuç: Solunum yolu tahrişi, öksürük, göz yanması, hatta zehirlenme.

2. Cilt ve Göz Teması

- Temizlik ürünlerinin doğrudan cilt veya göze temas etmesi → yanık, tahriş veya alerji
- Özellikle tuz ruhu, asit bazlı temizleyiciler risklidir

3. Yutma veya Soluma

- Küçük çocuklar veya evcil hayvanlar kazara yutabilir
- Ürünlerin buharını solumak → baş dönmesi, bulantı, baş ağrısı, solunum problemleri

Şekil 8: Almanya (2020)

Evde oluşabilecek kimyasal madde kazaları

Evde Oluşabilecek Kimyasal Kazalarda Hayatta Kalma Becerileri

1. Kimyasal sızıntıyı hemen fark etmek

- Panik yerine hızlı ve sakin karar almak

•2. İlk Müdahale ve Koruma

- Cilt teması: Etkilenen bölgeyi bol suyla yıkamak
- Göz teması: Gözleri en az 15 dakika boyunca temiz suyla yıkamak
- Solunma riski: Temiz ve havadar alana taşınmak, gerekirse ağız ve burun kapatmak (maske veya nemli bez)

3. Gaz ve Kimyasal Sızıntılarda Tahliye

- Alanı derhal boşaltmak
- Kapıları kapalı bırakmak ve hava akışını kontrol etmek

4. Yetkililere Haber Verme

- Acil hattı aramak (112, itfaiye, gaz acil hattı)
- Kazanın türü ve kullanılan kimyasal hakkında doğru bilgi vermek

5. Kendi Güvenliğini Ön Planda Tutma

- Elektrik veya ateş kaynaklarından uzak durmak
- Kimyasalı veya cihazı müdahale etmeye çalışmamak
- Gerekirse giysi değişimi ve cilt temizliği yapmak

6. Panik Yönetimi ve Psikolojik Destek

- Kendinizi ve diğer aile üyelerini sakinleştirmek
- Özellikle çocuklar ve yaşlılar için korku ve endişeyi azaltmak
- Gerekirse olay sonrası psikolojik destek almak

Evde oluşabilecek elektrik kazaları

Hepimizin günlük yaşamında en sık kullandığı unsurlardan biri elektriktir.

Aydınlatmadan ısınmaya, yemek pişirmeden teknolojiye kadar hayatımızın her alanında elektrikten faydalanıyoruz. Ancak çoğu zaman bu rahatlığın arkasındaki tehlikeleri göz ardı ediyoruz.

Evlerde yaşanan yangınların, yaralanmaların ve hatta can kayıplarının önemli bir kısmı elektrik kaynaklı kazalardan meydana gelmektedir.

Bu kazaların büyük bölümü ise alınacak basit önlemler ve doğru kullanım alışkanlıkları ile engellenebilir.

(Şekil 9) Evde elektrik kazaları Aydem Perakende 24 Şubat 2023

Şekil 10: Evde elektrik kazaları Aydem Perakende 24 Şubat 2023

Elektrik Kazalarında Doğru Bilinen Yanlışlar

- 1.“Elektrik çarpan kişiye hemen dokunup çekmek gerekir.”
- 2.“Plastik terlik veya ayakkabı giyiyorsam elektrik çarpmaz.”
- 3.“Üçlü priz ve uzatma kablosu sınırsız kullanılabilir.”
- 4.“Küçük elektrik çarpmaları zararsızdır.”
- 5.“Yanık üzerine diş macunu, yoğurt sürmek iyidir.”
- 6.“Sigortayı atarsa hemen tekrar kaldırmak gerekir.”
- 7.“Topraklama olmasa da evde elektrik güvenlidir.”

Elektrik kazası

Evde Elektrik Kazasında Doğru Davranış Biçimleri

1. Sakin ve Kontrollü Olmak

- Panik yapmamak, hızlı ama dikkatli hareket etmek
- Önce kendi güvenliğini sağlamak

2. Elektriği Kesmek

- Kazazedeye dokunmadan önce ana sigortayı kapatmak
- Prizi kapatmak veya fişi çekmek (kuru ellerle)

3. Yalıtkan Malzeme Kullanmak

- Elektrik kesilemiyorsa, kişiye tahta, plastik veya kuru bez ile müdahale etmek
- Metal veya ıslak nesnelerden uzak durmak

4. Kazazedeyi Kontrol Etmek

- Bilincini, nefesini ve nabzını kontrol etmek
- Nefes almıyorsa 112'yi arayıp temel yaşam desteği uygulamak
- Yanıkları soğuk suyla yıkayıp temiz bezle kapatmak

5. Profesyonel Yardım Çağırarak

- 112 Acil'i aramak ve durumu net anlatmak
- Kazazedenin yanındayken sağlık ekiplerinin yönlendirmelerini takip etmek

Elektrik Kazasında Olası İkincil Afetler

1. Yangın

- Kısa devre sonucu priz, kablo veya cihazın tutuşması
- Küçük bir kıvılcımın perde, halı veya mobilyaları yakması
- Yangının tüm eve yayılması

2. Patlama

- Elektrik kaçağının doğalgaz veya LPG sızıntısıyla birleşmesi
- Kapalı ortamda ani patlamalara yol açması

3. Duman ve Zehirlenme

- Elektrik yangınında çıkan zehirli dumanların solunması
- Karbonmonoksit veya kimyasal duman nedeniyle boğulma riski

4. Su ile Temas Sonucu Riskler

- Yangını suyla söndürmeye çalışırken elektrik çarpması
- Tesisat hasarı nedeniyle su–elektrik temasından ek kazalara sebebiyet verilir.

Duraklayın ve Düşünün

Evde oluşabilecek yangın

Anneniz ütü yaptıktan sonra ütüyü prizde unutup balkonda kahve içiyordu. Bu sırada siz yanık kokusunu alarak ütünün bulunduğu odaya yönelip, odanın dumanla kaplı olduğunu gördünüz?

Yol gösterici sorular:

Bu durumda ne yapardın?

Şekil: 11 Ev yangınları (H.ELBEYİ tarafından ChatGPT aracılığıyla oluşturulmuştur)

Duraklayın ve Düşünün

Sakin Ol ve Önceliği Belirle

- Panik yapma, hızlı ama kontrollü hareket et.
- Öncelik: İnsan hayatı, sonra eşya.

Elektrik Kaynağını Kes

- Ana sigortayı kapat veya ütüü prizden çek (kuru ellerle).
- Elektrik kesilmeden su veya yangın söndürücü kullanma

Küçük Yangınları Söndür

- Yangın söndürücü kullanabilirsin (CO₂ veya kuru kimyasal tip)

Alanı Havalandır

- Yanma sonucu çıkan dumanı solumamak için pencereleri aç.
- Yangın henüz kontrol altına alınamadıysa, ortamdan güvenli bir şekilde uzaklaş

.Acil Yardım Çağır

- Kendi müdahalene güvenmiyorsan evden tahliye ol.

- Evlerde oluşabilecek yangın riski oluşturur.
- Duman solunum yolunu tahriş eder ve bilinç kaybına sebep olur.
- Soğukkanlı davranmamızı engelleyerek panik yapmamıza sebep olur.
- Yanlış müdahale sonucunda elektrik çarpması veya ölümlerle sonuçlanabilir.

" Beklenmedik olaylara hazırlıklı olun, en kötüsünü yönetin."

Pandemiler veya salgınlar

Hayatımızda karşılaştığımız tehlikeler yalnızca doğal afetlerle sınırlı değildir. Gözle göremediğimiz, fakat sağlığımızı ve yaşamımızı doğrudan tehdit eden biyolojik riskler de vardır. Biyolojik sağlık afetleri; virüsler, bakteriler, mantarlar veya toksinler gibi mikroorganizmaların neden olduğu ve bireylerin yanı sıra toplum sağlığını tehdit eden olaylardır. Pandemiler, salgın hastalıklar, gıda ve su kaynaklı zehirlenmeler, laboratuvar kazaları ve biyoterörizm bu kategoride yer alır.

Hedef: Birey ve toplum sağlığını korumak

- Salgın hastalıklar (ör. grip, tifo, COVID-19)
- Gıda veya su kaynaklı zehirlenmeler
- Laboratuvar veya endüstriyel biyolojik kazalar

Şekil: 12 Çin (2020)

Pandemiler veya Salgınlar

Pandemi ile birlikte:

- Psikolojik olarak depresyon, kaygı ve panik duygusu artar.
- Depresyon ve sosyal izolasyon görülür.
- Uyku bozuklukları ve kronik yorgunluk belirtiler gözlenir
- İş kaybı işsizlik ve ekonomik sıkıntılar baş gösterir.
- Maske, sosyal mesafe gibi önlemlere uyum daha fazla artar.

Başa Çıkma Stratejileri:

- Günlük rutinlerimizi değiştirerek ve geliştirerek devam etmesini sağlamalıyız.
- Sosyal yaşantımızı kısıtlarken kişisel gelişimimizi ön plana çıkarmalıyız.
- Evde çalışma yöntemlerine göre çalışma düzeni oluşturmalıyız.
- Hijyene ve sosyal mesafeye dikkat ederek belirli aralıklarda temiz hava ile temas etmeliyiz.
- Düzenli ve sağlıklı beslenerek uzmanların talimatlarına uygun davranmalıyız

COVID-19

“COVID-19, SARS-CoV-2 adlı koronavirüsün neden olduğu bulaşıcı bir solunum yolu hastalığıdır. İlk olarak 2019 yılında Çin’in Wuhan kentinde ortaya çıkmıştır ve kısa sürede dünya çapında bir pandemi haline gelmiştir.

İnsanlar üzerindeki etkileri

- 1.Ateş, öksürük, halsizlik, kas ağrısı
- 2.Nefes darlığı ve zatürre
- 3.Uzun süreli etkiler (Long COVID: yorgunluk, konsantrasyon sorunları)
- 4.Stres, kaygı ve panik duygusu
- 5.Depresyon ve yalnızlık
- 6.Uyku bozuklukları ve kronik yorgunluk
- 7.Okulların ve iş yerlerinin kapanması
- 8.Sosyal izolasyon ve toplumsal etkileşimlerin azalması
- 9.İş kaybı ve gelir azalması
- 10.Küçük işletmelerin kapanması
- 11.Sağlık sistemi ve devlet kaynakları üzerinde ek yük

Şekil : 13 Covid-19 Almanya (2020)

COVID-19

COVID-19 hakkında Hayatta kalma becerileri

1. Kişisel Hijyen ve Korunma

- Ellerini sık sık yıka veya dezenfekte et
- Maske tak, özellikle kalabalık ve kapalı alanlarda
- Sosyal mesafeyi koru (en az 1,5–2 metre)

2. Aşı ve Bağışıklık

- COVID-19 aşılarını ve güncel takviyelerini yaptır
- Bağışıklık sistemini güçlendirecek dengeli beslen, uyku ve egzersiz

3. Belirti Takibi ve Erken Müdahale

- Ateş, öksürük, nefes darlığı gibi belirtileri takip et
- Semptom görülürse evde izole ol ve sağlık kurumuna başvur

4. Evde ve Toplumda Önlemler

- Kalabalık ve kapalı alanlardan kaçın
- Evin havalandırmasını sağla
- Ortak alanlarda hijyen kurallarına dikkat et

5. Psikolojik ve Sosyal Sağlık

- Stres ve kaygıyı yönetmek için destek al
- Sosyal temasları dijital araçlarla sürdür
- Uzun izolasyon sürecinde rutin oluştur

Doğru Bilinen Yanlışlar

- Sadece yaşlılar COVID-19 a yakalanır.
- Aşı oldum artık önlem almama gerek yok.
- Güneş ışığı ve sıcak hava COVID-19 u öldürür.
- Vitamin kullandım artık bu hastalığa yakalanmam.
- Maske taktım hasta olmamç

Su kirliliği

La contaminación del agua en caso de desastres biológicos se refiere a la contaminación de los suministros de agua potable y doméstica con microorganismos como bacterias, virus y parásitos, lo que representa una amenaza para la salud humana.

Además, el agua puede perder su limpieza y volverse dañina para la salud humana debido al deterioro que se produce en la fuente (red, pozo, tanque) o en las tuberías internas de las viviendas.

Tipos principales:

1. Contaminación bacteriana: Cólera (*Vibrio cholerae*), fiebre tifoidea (*Salmonella typhi*), disentería (*Shigella*), leptospirosis (transmitida por la orina de rata)
2. Contaminación viral: Hepatitis A y E, Norovirus (brotes similares a intoxicaciones alimentarias), Rotavirus (diarrea grave, especialmente en niños).
3. Contaminación parasitaria: Disentería amebiana (*Entamoeba histolytica*), Giardiasis (*Giardia lamblia*), Infecciones por quistes y helmintos (gusanos intestinales).
4. Contaminación por hongos: Ciertos hongos y algas que crecen en agua contaminada pueden amenazar la salud humana a través de infecciones de la piel, alergias y producción de toxinas.

Şekil : 14 Su kirliliği İş Bankası (12.02.2021)

Su Kirliliği

Biyolojik afetlerde su kirliliği, içme ve kullanma sularının bakteri, virüs, parazit gibi mikroorganizmalarla bulaşarak insan sağlığını tehdit eden hale gelmesidir

Ayrıca Evlerde suyun kaynağında (şebeke, kuyu, depo) ya da ev içi tesisatta meydana gelen bozulmalar nedeniyle suyun temizliğini kaybetmesi ve insan sağlığına zararlı özellikler kazanmaktadır.

Başlıca çeşitleri:

- 1.Bakteriyel kirlilik:** Kolera (*Vibrio cholerae*), Tifo (*Salmonella typhi*), Dizanteri (*Shigella*) Leptospiroz (fare idrarıyla bulaşır)
- 2.Viral kirlilik:** Hepatit A ve E, Norovirüs (gıda zehirlenmesi benzeri salgınlar), Rotavirüs (özellikle çocuklarda ağır ishal)
- 3. Paraziter kirlilik:** Amipli dizanteri (*Entamoeba histolytica*), Giardiasis (*Giardia lamblia*), Kist ve helmint (bağırsak kurtları) bulaşmaları
- 4.Mantar kaynaklı kirlilik:** Kirli sularda gelişen bazı mantar ve alg türleri cilt enfeksiyonları, alerjiler ve toksin üretimiyle insan sağlığını tehdit edebilir

Şekil : 14 Su kirliliği İş Bankası (12.02.2021)

Su Kirliliği

Başlıca sebepler:

1.Afet kaynaklı nedenler

- Sel ve taşkınlar: Kanalizasyon sularının içme suyuna karışması
- Depremler: Su şebekesi ve kanalizasyon hatlarının zarar görmesi
- Fırtına ve kasırgalar: Su kaynaklarının yüzeysel atıklarla kirlenmesi

2.Evsel ve çevresel nedenler

- Su depolarının düzenli temizlenmemesi
- Eski ve paslı boruların mikrop üretmesi
- Hayvan atıklarının (fare, kuş, böcek) suya karışması
- Çöplerin ve atıkların kontrolsüz şekilde çevreye bırakılması

3.İnsan kaynaklı nedenler

- Yetersiz altyapı ve kanalizasyon sistemleri
- Hijyen kurallarına uyulmaması (ellerin yıkanmaması, gıdaların temizlenmemesi)
- Evsel ve endüstriyel atıkların arıtılmadan su kaynaklarına karışması

4.Doğal nedenler

- Yer altı su kaynaklarının yüzeysel mikroorganizmalarla bulaşması
- Su sıcaklığındaki değişimlerin bakteri üremesini hızlandırması

Aile olarak Su kirliliğinde başa çıkma yöntemleri

- Su depoları düzenli aralıklarla temizlenmeli ve kapalı tutulmalı
- İçme suyu şebekesi ve kanalizasyon sistemleri ayrı ve sağlam olmalı
- Evlerde acil durum için temiz su stoku bulundurulmalı
- Su boruları, kuyu ve depoların çevresi zararlı canlılardan korunmalı
- Sel, deprem gibi olaylarda şüpheli su kaynakları kullanılmamalı
- Mecbur kalındığında su kaynatılarak veya su arıtma tabletleri/filtreleri ile temizlenmeli
- Temizlik ve yemek hazırlığında sadece güvenilir su kullanılmalı
- Yetkililerin “suyu kullanabilirsiniz” açıklaması yapılana kadar şebeke suyu içilmemeli
- Depolar, kuyular ve borular dezenfekte edilmeli
- Kirlenmiş olabilecek gıdalar (sel basmış yiyecekler) tüketilmemeli
- Hijyen kurallarına (elleri sabunla yıkama, yiyecekleri yıkama) özellikle dikkat edilmeli

Co-funded by
the European Union

Uyuz

Toplumda birden fazla kişiye hızla bulaşabilen ve parazit kaynaklı bir deri hastalığıdır. Uyuz paraziti, derinin üst tabakasında tüneller açarak çoğalır ve şiddetli kaşıntı ile kırmızı kabarcıklı döküntülere yol açar.

Toplum sağlığını doğrudan etkileyebilen ve hızla yayılan bir paraziter hastalık olan uyuz, *Sarcoptes scabiei* adlı akarın derimize yerleşmesiyle oluşan, yoğun kaşıntı ve deri döküntüleri ile kendini gösteren bulaşıcı bir hastalıktır. Uyuz, sadece bireysel bir sağlık sorunu değil, aynı zamanda topluluklarda biyolojik salgın riski taşıyan bir hastalıktır. Doğrudan cilt teması veya ortak kullanılan eşya ve yataklar aracılığıyla kolayca yayılabilir. Bu nedenle özellikle kalabalık ve hijyenin yeterince sağlanamadığı ortamlarda hızlı bir şekilde çoğalabilir.

Şekil : 15 Özel Hastane Denizli/Türkiye (03.05.2023)

- Yoğun kaşıntı, özellikle gece artar.
- El parmak araları, bilek, dirsek, bel, genital bölge ve ayaklarda yaygın görülür.
- Bulaşıcıdır: doğrudan cilt teması veya ortak eşya kullanımıyla kolayca yayılır.
- Tedavi edilmezse topluluklarda salgın şeklinde yayılabilir.

Uyuz

Başlıca belirtiler:

1.Şiddetli kaşıntı

- Özellikle gece artar
- Kaşıntı bazen uykuyu böler ve yaşam kalitesini düşürür

2.Deri döküntüleri ve kabarcıklar

- Kırmızı noktalar, kabarcıklar veya kabuklanmış alanlar
- En çok parmak araları, bilek içleri, dirsek, bel, genital bölge, ayak ve gövde üzerinde görülür

3.Tünel izleri (Skarabe tüneli)

- Parazit derinin üst tabakasına tüneller açar, ince çizgi veya düzensiz çizgiler şeklinde görülür

4.İkincil enfeksiyonlar

- Kaşıma sonucu bakteriyel enfeksiyon gelişebilir
- Ciltte iltihap, kızarıklık ve kabuklanma artabilir

5.Diğer belirtiler

- Yorgunluk ve huzursuzluk
- Bazı durumlarda ateş (ikincil enfeksiyon varsa)

Korunma Yöntemleri:

1.Kişisel hijyen

- Eller sık sık sabun ve suyla yıkanmalı
- Tırnaklar kısa tutulmalı, kaşıma sonrası eller temizlenmeli
- Bireysel havlu, çarşaf ve kıyafetler başkalarıyla paylaşılmamalı

2.Ortak kullanım eşya ve alanlardan kaçınma

- Yatak, nevresim, havlu, giysi gibi eşyalar paylaşılmamalı
- Ortak kullanılan mobilya ve yataklar temizlenip dezenfekte edilmeli

3.Kalabalık ve hijyeni yetersiz ortamlarda dikkat

- Yurt, bakım evi, askeri birlik gibi yerlerde düzenli temizlik ve denetim sağlanmalı
- Şüpheli kişilerle yakın cilt teması sınırlandırılmalı

4.Evcil hayvan ve çevre kontrolü

- Evcil hayvanlar düzenli veterinerlere gösterilmeli
- Evin nemli ve hijyensiz alanları temizlenmeli, küf ve akar oluşumu önlenmeli

5.Erken tespit ve tedavi

- Kaşıntı ve döküntü fark edildiğinde hemen sağlık kuruluşuna başvurulmalı
- Hasta kişi tedavi edilmeden toplu alanlara dönmemelidir

İlham Veren Eylemler ve Rol Modeller

Sel Felaketi

Birleşmiş Milletler (BM), Libya'daki sel felaketinden en fazla etkilenen Derne kentinde en az 11 bin 300 kişinin öldüğünü, 10 bin 100 kişinin ise kayıp olduğunu açıkladı.

Birleşmiş Milletler İnsani Yardım Koordinasyon Ofisi (BMİYKO), arama ve kurtarma çalışmalarının devam ettiğini belirterek ölü sayısının artmasından endişe edildiğini duyurdu.

Profesör Stephens, başlangıçta suyu tutan barajların yıkılmasıyla, biriken suyun dev bir sele dönüştüğünü söylüyor.

Şekil :16 Libya/Derne 9 eylül 2023

İngiltere'de hidrolik mühendisliği uzmanı olan Exeter Üniversitesi'nden Profesör Dragan Savic, "Bu tür barajlar, suyun kapasitesini aşması noktasında hassas bir hal alır. Beton barajlar taşma noktasında dahi ayakta durabilirken, kaya dolgulu barajlar genellikle bu yüke dayanamaz" diyor.

Andrew Barr, birinci barajdan akan suyun yol üzerindeki kayalıkları da toplayarak muhtemelen ikinci barajı da bu güçle yıktığını ve bunun da dağlarla deniz arasında sıkışıp kalan şehrin ani ve yıkıcı bir su baskını ile karşı karşıya bıraktığını söylüyor.

Sorgulayalım: Böyle büyük bir sel felaketi ile karşı karşıya kalan insanlar için ne yapardın?

İlham verici eylemler ve örnek alınacak modeller

Libya’da sel felaketi sırasında en iyi uygulama müdahalesi:

A. Hazırlık ve erken uyarı

- Meteorolojik uyarılar ve sel tahminlerinin paylaşılması
- Halkın sel riskine karşı bilinçlendirilmesi
- Yüksek riskli bölgelerde erken tahliye planlarının yapılması

B. Tahliye ve güvenli alanlara yönlendirme

- İnsanların selden önce güvenli alanlara taşınması
- Tahliye yollarının önceden belirlenmesi ve işaretlenmesi
- Yaşlı, engelli ve çocukların öncelikli olarak güvenli bölgelere yönlendirilmesi

C. Acil yardım ve sağlık hizmetleri

- Gıda, içme suyu, barınma ve temel sağlık hizmetlerinin hızlı ulaştırılması
- Su kaynaklı hastalıkları önlemek için dezenfeksiyon ve hijyen önlemleri
- Arama-kurtarma ekiplerinin koordineli çalışması

D. İletişim ve bilgilendirme

- Doğru ve güvenilir bilgilerin medya ve sosyal kanallardan hızlı paylaşılması
- İnsanların panik yapmasını önleyecek net talimatların verilmesi

Birey Olarak Yapılması Gerekenler :

1. Panikle kaçmak veya kontrolsüz tahliye yapmında görevli kişilere destek olunabilir.
 - Bakteriyel ve viral salgınlar (dizanteri, kolera) yayılabilir bu sebeple orada etkilenen insanlara su desteği sağlanabilir.
 - Sosyal medya veya söylentilere dayanarak karar vermemek adına orada yaşayan vatandaşları sakinleştirerek iyi dilekler sunuabilir.
 - Korunmasız elektrikli cihazlar tespit edildiği takdirde yetkililere haber verilmelidir.
 - Sel suyunun tehlikeli olabileceği unutuluyor. Bu sebeple vatandaşları tahliye alanlarına yönlendirilebilir.
- Temiz Gıdaya ulaşmada güçlük çekileceği için iaşe ekiplerine destek sağlanabilir.
- Halkın barınma ihtiyacını gidermek için güvenli alanlarda çadır kurulmasına destek sağlanabilir.
- Psikolojik olarak yıpranan ve yakınıni kaybeden insanlara psikososyal ekiplerine yöndendirme sağlanabilir.

Daha fazla keşfetmek için

Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Dernekleri Federasyonu (FICR) — “Teknolojik ve biyolojik riskler” Teknolojik ve biyolojik riskleri, hazırlık ve risk azaltma stratejilerini kapsar. <https://www.ifrc.org/our-work/disasters-climate-and-crises/what-disaster/technological-and-biological-hazards>

Uluslararası Federasyon — “Teknolojik ve biyolojik tehlikelere karşı hazırlık hakkında temel bilgiler” Endüstriyel kazalar, kimyasal sızıntılar, ulaşım kazaları ve diğer teknolojik tehlikeler hakkında rehberlik. <https://unece.org/environment-policy/publications/words-action-guidelines-implementation-guide-man-made-and>

UNDRR (Birleşmiş Milletler Afet Riskini Azaltma Ofisi) — “Sözleri eyleme dönüştürmek için kılavuzlar” Endüstriyel kazalar, kimyasal sızıntılar, ulaşım kazaları ve diğer teknolojik tehlikeler hakkında rehberlik. <https://unece.org/environment-policy/publications/words-action-guidelines-implementation-guide-man-made-and>

WHO — Acil Durumlar: Çevre, İklim Değişikliği ve Sağlık Doğal afetler, teknolojik tehlikeler, salgın hastalıklar ve bunların sağlık üzerindeki etkileri ile müdahale stratejilerine odaklanmaktadır. <https://www.who.int/teams/environment-climate-change-and-health/emergencies>

WHO — “Bulaşıcı olmayan sağlık riskleri” Doğal ve insan kaynaklı bulaşıcı olmayan sağlık risklerini kapsar. <https://www.who.int/europe/emergencies/our-work-in-emergencies/health-hazards-non-infectious>

EM-DAT (CRED, Belçika) — Acil durum olayları veritabanı Büyük felaketlerin (doğal ve teknolojik), bunların etkilerinin ve dağılımının küresel veritabanı. <https://www.emdat.be/>

Eğitim Modülünün Oluşturulmasında Kullanılan Kaynaklar

Libya'da sel felaketi (BBC) <https://www.bbc.com/turkce/articles/cd1mp4d8xmmo>

21. yüzyılın başında uyuz hastalığının artışı: Avrupa ve dünyadan raporlar; <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC9604680/AA>. (2020a).

COVID-19 hakkında eksiksiz kılavuz. <https://www.aa.com.tr/tr/kategori-sayfasi-manset/adan-zye-kovid-19-rehberi/1777116>

Pandemi sırasında basında yer alan çocukların ev kazaları üzerine düşünceler. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2211609>

Şekil 1: 6 Şubat, Kahramanmaraş/Türkiye <https://www.dw.com/tr/6-%C5%9Fubat%C4%B1-unutmak-kahraman%C4%B1k-ve-s%C4%B1radanla%C5%9Fma/a-66444254>

Şekil 2: Ankara/Türkiye (2023) <https://www.trthaber.com/videolar/ankarada-sel-binanin-icinden-geci-67951.html>

Şekil 3: Bolu, Türkiye (2025) <https://tr.euronews.com/2025/01/21/boludaki-kartalkaya-kayak-merkezinde-bir-otelde-cikan-yanginda-en-az-10-kisi-hayatini-kayb>

Şekil 4: İstanbul/Türkiye (2028) <https://www.kocaelihaber.com.tr/gundem/kocaeli-icin-firtina-uyarisi-yapildi/21558693>

Şekil 5: Rönesans dönemi sit alanı Hatay/Türkiye 6 Şubat 2023 <https://www.birgun.net/haber/depremde-yerle-bir-olan-ronesans-in-cokme-nedeni-ortaya-cikti-424754>

Şekil 6: Evde meydana gelen teknolojik felaketler (H.ELBEYİ tarafından ChatGPT kullanılarak oluşturulmuştur)

Şekil 7: Gaz kaçakları Peyton Price, muhabir, 1 Kasım 2023 <https://rockyroarnewspaper.com/2959/news/alert-on-middleton/>

Şekil 8: Almanya (2020) https://dam.gesund.bund.de/assets/chemikalien_im_haushalt-medium.webp

Şekil 9 Evde elektrik kazaları Aydem Retail 24 Şubat 2023 <https://www.aydemperakende.com.tr/blog/evlerde-en-cok-meydana-gelen-elektrik-sorunlari-ve-nedenleri>

Şekil 10 Evde elektrik kazaları Aydem Retail 24 Şubat 2023 <https://www.aydemperakende.com.tr/blog/evlerde-en-cok-meydana-gelen-elektrik-sorunlari-ve-nedenleri>

Şekil 11: Ev yangınları (H.ELBEYİ tarafından ChatGPT aracılığıyla oluşturulmuştur)

kaynakça

Şekil-12 Çin (2020) <https://www.setav.org/odak-koronavirus-sonrasi-cin>

Şekil-13 Covid-19 Almanya (2020) <https://www.deutschland.de/tr/topic/bilim/koronavirus-almanya-asiya-cok-yakin>

Şekil-14 Su kirliliği İş Bankası (02.12.2021) <https://www.isbank.com.tr/blog/su-kirliligi>

Şekil-15 Uyuz hastalığı Özel hastane Denizli/Türkiye (03.05.2023) <https://www.cerrahi.com.tr/uyuz-hastaligi-nedir-uyuz-belirtileri-ve-tedavisi>

Şekil-16 Libya/Derne (9 Eylül 2023) <https://www.ekoiq.com/libyada-sel-felaketi-can-kaybi-artiyor-binlerce-kisi-kayip/>

AA. (2020). COVID-19 hakkında A'dan Z'ye rehber. Anadolu Ajansı. <https://www.aa.com.tr/tr/kategori-sayfasi-manset/adan-zye-kovid-19-rehberi/1777116> Aydem Retail. (24 Şubat 2023). Evlerde en sık görülen elektrik sorunları ve nedenleri. Aydem Retail. <https://www.aydemperakende.com.tr/blog/evlerde-en-cok-meydana-gelen-elektrik-sorunlari-ve-nedenleri>

BBC Türk. (tarih belirtilmemiş). Libya'daki sel felaketi. <https://www.bbc.com/turkce/articles/cd1mp4d8xmmo>

BBC Türk. (tarih belirtilmemiş b). 21. yüzyılın başlarında uyuz hastalığının yayılması: Avrupa ve dünyadan haberler. <https://www.bbc.com/turkce/articles/cn0gpg4d347o> BirGün. (s.f.). Depremde tamamen yıkılan Rönesans Sitesi'nin çöküşünün nedeni ortaya çıktı. <https://www.birgun.net/haber/depremde-yerle-bir-olan-ronesans-in-cokme-nedeni-ortaya-cikti-424754>

Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezleri (CDC). (s.f. a). Acil durumlara hazırlık ve müdahale. <https://emergency.cdc.gov/>

Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezleri (CDC). (tarih belirtilmemiş b). Güvenlik kültürü: Sağlık çalışanlarının güvenliğini artırma. Ulusal İş Güvenliği ve Sağlığı Enstitüsü (NIOSH). <https://www.cdc.gov/niosh/learning/safetyculturehc/module-2/2.html>.

Afet Epidemiyolojisi Araştırma Merkezi (CRED). (tarih belirtilmemiş). EM-DAT: Uluslararası Afet Veritabanı. <https://www.emdat.be/> İsa Mesih'in Son Zaman Azizler Kilisesi. (tarih belirtilmemiş). Kişisel ve ailevi acil durumlar için planlama kılavuzu. <https://www.churchofjesuschrist.org/bc/content/shared/english/life-help/Personal-and-Family-Emergency-Preparedness-Planning-Guide.pdf> Çevik, M. (tarih belirtilmemiş). Pandemi sırasında basında yer alan çocukların ev kazaları üzerine düşünceler. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2211609>

D-I

DW Turco. (tarih belirtilmemiş). 6 Şubat'ı unutmak: Kahramanlık ve gündelik hayat. <https://www.dw.com/tr/6-%C5%9Fubat%C4%B1-unutmak-kahramanl%C4%B1k-ve-s%C4%B1radanla%C5%9Fma/a-66444254> EKOIQ. (9 Eylül 2023). Libya'da sel felaketi: Ölü sayısı artıyor, binlerce kişi kayıp. <https://www.ekoiq.com/libyada-sel-felaketi-can-kaybi-artiyor-binlerce-kisi-kayip/Euronews>. (21 Ocak 2025). Türkiye'nin Bolu ilindeki Kartalkaya kayak merkezinde bir otelde çıkan yangında en az 10 kişi hayatını kaybetti. <https://tr.euronews.com/2025/01/21/boludaki-kartalkaya-kayak-merkezinde-bir-otelde-cikan-yanginda-en-az-10-kisi-hayatini-kayb>

kaynakça

Küresel Afet Azaltma ve İyileştirme Fonu (GFDRR). (tarih belirtilmemiş). <https://www.gfdrr.org/en> Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Dernekleri Federasyonu (FICR). (tarih belirtilmemiş). Teknolojik ve biyolojik riskler. <https://www.ifrc.org/our-work/disasters-climate-and-crises/what-disaster/technological-and-biological-hazards> Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Dernekleri Federasyonu (FICR). (tarih belirtilmemiş b). Teknolojik ve biyolojik riskler: Arka plan belgesi. https://www.ifrc.org/sites/default/files/IFRC-Background_TechBioHazardsweb.pdf Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO). (tarih belirtilmemiş). Kimyasal güvenlik: İş sağlığı ve güvenliği ve çalışma koşulları eğitim el kitabı. <https://www.ilo.org/media/240346/download> Uluslararası Doğa Koruma Birliği (IUCN). (tarih belirtilmemiş). Afetler için doğaya dayalı çözümler. <https://www.iucn.org/resources/issues-brief/nature-based-solutions-disasters> İş Bankası. (2021, 2 Aralık). Su kirliliği. İş Bankası Blogu. <https://www.isbank.com.tr/blog/su-kirliligi>

<https://www.kocaelihaber.com.tr/gundem/kocaeli-icin-firtina-uyarisi-yapildi/21558693> Ulusal Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezi (NCDC), Sağlık ve Aile Refahı Bakanlığı. (2024, Temmuz). Acil durumlara hazırlık kontrol listesi. <https://ncdc.mohfw.gov.in/wp-content/uploads/2024/07/Emergency-Preparedness-Checklist.pdf> New York Eyaleti Birleşik Yargı Sistemi. (tarih belirtilmemiş). Aile Mahkemesi Ortak Ebeveynlik Planı. <https://www.nyspt.uscourts.gov/forms/familycoopplan.pdf> OpenAI. (2024). ChatGPT (GPT-4 modeli) [Büyük dil modeli]. Erişim tarihi: [Erişim tarihi]. (Şekil 6 ve 11 için gereklidir) Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT). (tarih belirtilmemiş). AGİT bölgesinde afet riskinin azaltılması ve yönetiminin güçlendirilmesi. <https://www.osce.org/files/f/documents/8/1/118655.pdf> Özel Cerrahi Hastanesi. (3 Mayıs 2023). Uyuz nedir? Uyuzun belirtileri ve tedavisi. <https://www.cerrahi.com.tr/uyuz-hastaligi-nedir-uyuz-belirtileri-ve-tedavisi> Price, P. (1 Kasım 2023). Middleton hakkında uyarı. Rocky Roar gazetesi. <https://rockyroarnewspaper.com/2959/news/alert-on-middleton/>

Bu eğitim modülünü oluşturmak için kullanılan kaynaklar

Ready.gov. (tarih belirtilmemiş). Ev hazırlığı. <https://www.ready.gov/household> SBP. (tarih belirtilmemiş). Yeni ev sahipleri için rehber. https://sbpusa.org/public/uploads/pdfs/New_Homeowner_Guide_Formatted.pdf SETAV. (tarih belirtilmemiş). Odak noktası: Koronavirüs sonrası Çin. <https://www.setav.org/odak-koronavirus-sonrasi-cin> Stanford Health Care. (tarih belirtilmemiş). Ready, ev hazırlığı kılavuzu. <https://stanfordhealthcare.org/content/dam/SHC/health-care-professionals/allied-healthcare/docs/readyahouseholdpreparednessguide-v1-3.pdf> Statovci, K., Ajvazi, S., Shabani, I. ve Statovci, O. (2022). 21. yüzyılın başlarında uyuzun yükselişi: Avrupa ve dünyadan raporlar. Makedonya Açık Erişim Tıp Bilimleri Dergisi, 10(A), 1546–1552. <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC9604680/> TRT Haberleri. (tarih belirtilmemiş). Ankara'da sel: Binayı geçip gitti. <https://www.trthaber.com/videolar/ankarada-sel-binanin-icinden-gecti-67951.html> Türkiye Sağlık Bakanlığı. (2020). Koronavirüs: Almanya aşıya çok yakın. <https://www.deutschland.de/tr/topic/bilim/koronavirus-almanya-asiya-cok-yakin> Türkiye Sağlık Bakanlığı. (tarih belirtilmemiş). Evde kimyasallar. https://dam.gesund.bund.de/assets/chemikalien_im_haushalt-medium.webp BM Kadın Birimi. (tarih belirtilmemiş). Tehlikeler. <https://wrd.unwomen.org/explore/hazards> Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu (UNECE). (tarih belirtilmemiş a). Endüstriyel kazalar. İspanyolca: <https://unece.org/environment-policy/industrial-accidents> Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu (UNECE). (tarih belirtilmemiş b). Eylem kelimeleri: Doğal ve insan kaynaklı tehlikeler için uygulama kılavuzu hakkında yönergeler. <https://unece.org/environment-policy/publications/words-action-guidelines-implementation-guide-man-made-and> Dünya Sağlık Örgütü (WHO). (tarih belirtilmemiş a). Kimyasal güvenlik. <https://www.who.int/health-topics/chemical-safety> Dünya Sağlık Örgütü (WHO). (tarih belirtilmemiş b). Sağlık riskleri (bulaşıcı olmayan). WHO/Avrupa. <https://www.who.int/europe/emergencies/our-work-in-emergencies/health-hazards-non-infectious> Dünya Sağlık Örgütü (WHO). (tarih belirtilmemiş c). Enfeksiyonların önlenmesi ve kontrolü: Bilgi formu. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/infection-prevention-and-control> Dünya Sağlık Örgütü (WHO). (tarih belirtilmemiş). Çevre, iklim değişikliği ve sağlıkla ilgili acil durumlar. <https://www.who.int/teams/environment-climate-change-and-health/emergencies>

ORTAKLIK

<https://ied.eu/>

<https://denizli.afad.gov.tr/>

<https://neotalentway.com/>

<https://www.eva93.lv/>

<https://ngo-nfe4y.com.ua/es>

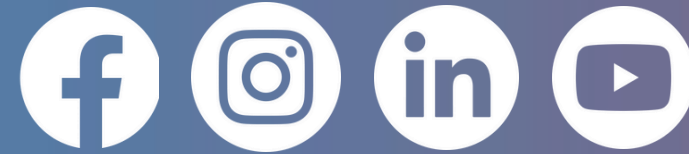
<https://vonhope.is/>

VET-READY ile Kolaylıkla Öğrenin

1. Ünite: EVDEKİ AFETLERE HAZIRLIK VE MÜDAHALE

EĞİTİM MODÜLÜ 4: Ev afetlerinde hayatta kalma becerileri

Bizi Takip Edin

<https://vetready.eu/>